

Az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna* Jacq.) feldolgozása a Herbária Zrt.-nél

Nagy Zsuzsanna

Gyógy- és fűszernövények felsőoktatási szakképzési szak, levelező munkarend
Kertészettudományi Intézet/Gyógy- és Aromanövények Tanszék

Belső témavezető: Lakatos Márk mesteroktató, Gyógy- és Aromanövények Tanszék

A galagonya történelmi áttekintése során bebizonyosodott, hogy igen korai feljegyzések tanúskodnak alkalmazásáról. Számos hiedelem övezte az évszázadok alatt, vélték úgy, hogy megvéd a villámcsapástól, rontástól, áldást hoz az ifjú párra és az újszülöttre, a keresztények Jézus töviskoronája miatt a halállal hozták összefüggésbe, Írorszáiban pedig a tündérek fájának tartották.

Elterjedését tekintve a galagonya az északi féltekén honos növény mely nem csak megjelenésével, de egyéb kiemelkedő tulajdonsága miatt is több figyelmet érdemelne. Ez a hozzávetőlegesen 150 fajjal rendelkező növény nagyon jó hatással van a szívre, a *Digitalis lanat*-val ellentétben viszont nem mérgező, nem lehet túladagolni és hosszútávú fogyasztása sem hordoz egészségügyi kockázatot. Tudományosan és a hosszú időn át tartó felhasználása is bizonyította, hogy mind a virágos hajtásvég, mind a termés alkalmazható szívpanaszok esetén.

Jelenleg a lakosság nagy hányada különböző gyógyszer alkalmazásával enyhíti vagy kezeli a fent leírt panaszait, melyet a galagonya rendszeres fogyasztásával együttesen kúrálhatna, arról nem is beszélve, hogy a természetes gyógymódok választásával, kevesebb vegyszerrel és gyógyszerrel terheljük a környezetet.

A galagonya beszerzésében nehézséget jelent, hogy a gyűjtés a mai napig kézi erővel történik, amely szaktudást és élő munkát igényel. A gyógynövénygyűjtést egyre kevesebben végzik, így a nagyfelvásárló cégeknél időnként megjelennek az exportból származó növényi drogok is. Nem vonták termesztésbe, ezért mind a gyűjtők és mind a felvásárló cégek kiszolgáltatottak az időjárás okozta negatív hatásoknak. Ennek tökéletes példája az idei év, amikor a hosszú ideje tartó szárazság után a hirtelen jött meleg miatt a bimbók korábban kinyíltak, majd az ezt követő szél, csapadék és hidegfront a virágok gyors hullását okozta. Az ilyen években kevesebb mennyiséget tudnak begyűjteni, ami a felvásárlási ár növekedését eredményezi.

A kedvezőbb alapanyag-ellátottság érdekében érdemes fontolóra venni új potenciális gyűjtési helyek felkutatását, akár a helyi közösségek bevonásával. Bár termesztésbe nem vonták, ugyanakkor nincsenek speciális igényei, hazánkban bárhol megtalálható, szívós növény. Könnyen szaporítható magról és hajtásdugvánnyal is, csak az ültetést követő évben igényli az öntözést. Jól tűri a metszést, szépen alakítható a lombkoronája. Kevés kártevője és kórokozója van, megfelelő körülményeket biztosítva csak ritkán lehet szükséges a vegyszeres védekezés.

Fás kertészet (agrárerdészet) kialakításával további gyógynövények is betelepíthetők, így fokozva a terület kihasználhatóságát, növelve a versenyképességet, biztosabb anyagi forrást, illetve munkalehetőséget nyújtva idény jellegű foglalkoztatásban, továbbá ökológiai és ökonómiai előnyöket is előidéz.

A Herbária Zrt. 26 különböző galagonyás terméket forgalmaz, többek között filteres teákat, kapszulákat, tablettákat, gyümölcsleveket és különféle élelmiszer-termékeket. Ezek közül a termékek közül, 15 készterméket állít elő, ami jelzi, hogy jelentős a szerepe a cég termékpalettáján. A gyártási folyamat során a feldolgozása és csomagolása magas minőségbiztosítási követelményeknek felel meg, beleértve a HACCP-t (Hazard Analysis and Critical Control Points), az ISO 9001-et, a GMP-t (Good Manufacturing Practice), és az IFS-t (International Food Standard). Ezek a szabványok garantálják, hogy a késztermékek biztonságosak és magas minőségűek legyenek.

A Herbária Zrt. gyógyszerkönyvi minőségű alapanyagot használ fel a filteres galagonya virágos hajtásvég monotea előállításához. A gyógyszerkönyv meghatározza a gyógynövénydrog tisztaságának, hatóanyag-tartalmának és biztonságának szabványait.

A záródolgozatom témáját tekintve a lehető legjobb helyre érkeztem, mivel messze kimagaslóan a legtöbb galagonya alapú terméket forgalmazzák és állítják elő. Lehetőségem volt megismerni e növény feldolgozását és további felhasználását, és az itt szerzett tapasztalatok alapján megállapítottam, hogy a galagonyás kertemben található egyedekről gyűjtött drog elsősorban a saját és környezetem igényeinek kielégítésére elegendő. Jövedelmezőség szempontjából a termesztésbe vonása csak melléktermékként hasznosítható. Ennek ellenére a kertben található fákat továbbra is óvni fogom, ezért azt a célt tűztem ki a jövőre tekintettel, hogy egy erdőkertet alakítok ki, és olyan gyógynövényekkel társítva a galagonyát, amelyekkel kölcsönösen összhangban tudnak fejlődni.